

Sygn. akt I C 687/14 (I C 688/14)

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2015 r.

Sąd Rejonowy w Giżycku I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Janusz Supiński

Protokolant: Katarzyna Kucharska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17.11.2015 r.

sprawy z powództwa E. L. (1), R. L. (1)

przeciwko (...) SA w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki E. L. (1) kwotę 20.000 (dwadzieścia tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 01.03.2014r. do dnia zapłaty.

II. Zasądza od pozwanego na rzecz powódki E. L. (1) kwotę 3.434 (trzy tysiące czterysta trzydzieści cztery) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

III. Nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Giżycku) kwotę 1.000 (jeden tysiąc) złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona.

IV. Zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda R. L. (1) kwotę 15.000 (piętnaście tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 01.03.2014r. do dnia zapłaty.

V. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda R. L. (1) kwotę 2.417 (dwa tysiące czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

VI. Nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Giżycku) kwotę 750 (siedemset pięćdziesiąt) złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Sygn. akt. I C 687/14 (I C 688/14)

UZASADNIENIE

Powódka E. L. (1) wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego (...) SA w W. kwoty 20.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po śmierci ojca E. L. (2) wraz z odsetkami i kosztami procesu. W uzasadnieniu powódka podniosła, iż w dniu 12.05.2002r. w wyniku wypadku drogowego, spowodowanego przez R. L. (2) kierującego pojazdem ubezpieczonym przez pozwanego, zginął E. L. (2) – ojciec powódki. Wskutek tego zdarzenia udziałem powódki stały się traumatyczne przeżycia, związane ze śmiercią ojca, stanowiącego głowę rodziny i wsparcie dla powódki, ból, pustka, utrata poczucia bezpieczeństwa, wreszcie zmiana planów życiowych

Powód R. L. (1) domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego (...) SA w W. kwoty 15.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po śmierci brata E. L. (2) wraz z odsetkami i kosztami procesu. W uzasadnieniu powód podniósł, iż do dnia dzisiejszego nie pogodził się ze śmiercią starszego brata, który stanowił dla powoda autorytet i był wzorem do naśladowania. Powód wskazał, że ze zmarłym łączyły go bardzo bliskie relacje, w tym hobby

i plany rozpoczęcia wspólnej działalności gospodarczej, związanej z owym hobby. Plany te nie doczekały się realizacji z uwagi na wypadek w dniu 12.05.2002r.

Pozwany (...) SA w W. nie uznał powództw i wniósł o ich oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że wprowadzie co do zasady uznaje swą odpowiedzialność za zdarzenie, jakie miało miejsce w dniu 12.05.2002 r., to jednak brak jest podstaw do przyznania zadośćuczynienia powodom. Pozwany wskazał, że E. L. (1) otrzymała już, z mocy zawartej pomiędzy stronami ugody, należne odszkodowanie. Nadto pozwany podniósł, że w dacie zdarzenia nie obowiązywał przepis art. 446 § 4 kc, przewidujący zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej, zaś przepis art. 448 kc nie może stanowić podstawy dla orzeczenia zadośćuczynienia w realiach niniejszej sprawy.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 12.05.2002 r. na drodze w miejscowości B. gm. R. kierujący samochodem osobowym m-ki V. (...) nie dostosował prędkości pojazdu do istniejących warunków drogowych i nie zachował należytej ostrożności na łuku drogi, zjechał na pobocze i następnie do rowu, powodując wywrócenie się samochodu w następstwie czego śmierć na miejscu poniósł pasażer samochodu osobowego – E. L. (2).

dowód: wyrok SR w Giżycku z 20.11.2002r. – akta szkodowe (...) nr (...)

W dacie wypadku sprawca był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w (...) SA w W.. Ubezpieczyciel uznał co do zasady swą odpowiedzialność za skutki w/w zdarzenia.

dowód: bezsporne

E. L. (1) i R. L. (1) wystąpili do pozwanego o wypłatę zadośćuczynienia w dniu 27.01.2014r. W dniu 21.03.2014r. powódka E. L. (1) oraz pozwany (...) SA w W. zawarli ugodę pozasądową, zgodnie z którą pozwany przyznał na rzecz E. L. (1) kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania, zaś E. L. (1) zrzekła się wszelkich pozostałych roszczeń mogących wynikać ze zdarzenia z 12.05.2002r. Strony ugody wyłączyły z ugody roszczenia z art. 448 ks w zw. z art. 24 kc.

dowód: akta szkodowe (...) nr (...)

Powódka E. L. (1) w chwili zdarzenia miała 16 lat, przebywała u dziadków, a rodzice akurat jechali po nią samochodem, który prowadził brat powódki. Wypadek zdarzył się bezpośrednio przed egzaminami gimnazjalnymi powódki. Po wypadku życie powódki zmieniło się całkowicie – zmieniła miejsce zamieszkania i mieszka z dziadkami, matka powódki weszła w nowy związek, dotychczasowe mieszkanie zostało sprzedane. Powódka nie pogodziła się ze śmiercią ojca, żałoba trwa do dnia dzisiejszego. Powódka odsunęła się od ludzi, straciła relacje z przyjaciółmi, przyjmowała leki uspakajające, lecz się na nadciśnienie.

Powód R. L. (1) bezpośrednio po wypadku był na miejscu zdarzenia i widział zwłoki brata. R. L. (1) jest osobą wrażliwą, przeżywającą głębokie stany emocjonalne, bardzo łatwo przywiązuje się do innych osób. Śmierć brata była dla powoda doświadczeniem skrajnie traumatycznym, odczuwanym do dnia dzisiejszego. Po zdarzeniu powód przyjmował leki psychotropowe, a plany zawodowe, które miał realizować wraz ze zmarłym, uległy całkowitej zmianie.

dowód: zeznania powoda R.lecha k 111, 136v

zeznania powódki E. L. k 111v, 136v

zeznania świadka J. F. k 112

zeznania świadka E. L. k 113

zeznania świadka I. L. k 113v

zeznania świadka E. G. k 136v

opinia biegłego sądowego psychologa k 124-130

zaświadczenie k 144

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym jest ustalony w sprawie stan faktyczny – wynika on nie tylko z dokumentów, korelujących wzajemnie, logicznych i zgodnych z zasadami doświadczenia życiowego zeznań świadków J. F. (2), E. L. (4), I. L. (2), E. G. (2) czy opinii biegłego sądowego psychologa – przede wszystkim nie kwestionowała tego żadna ze stron. W tej sytuacji Sąd dał wiarę zeznaniom wskazanych wyżej świadków oraz uznał opinię biegłego za fachową, rzetelną i bezstronną, opierając na tym rozstrzygnięcie sprawy. Należy przy tym uwypuklić niezwykłą doniosłość dowodu z opinii biegłej sądowej z zakresu psychologii, dostrzegając wszechstronność podejścia biegłej do zagadnienia, szczegółowość okoliczności uwzględnionych przez A. G. przy sporządzaniu opinii oraz dogłębnosc wysuniętych ocen ostatecznych. Ta ostatnia kwestia ma zresztą pierwszoplanowe znaczenie dla określenia wysokości kwot, zasądzonych w wyroku na rzecz poszczególnych powodów, o czym będzie mowa niżej.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie jest istnienie (bądź jej brak) podstawy prawnej żądania powodów przyznania im zadośćuczynienia za krzywdę związana ze śmiercią E. L. (2) oraz ewentualna wysokość owego zadośćuczynienia.

Zaczynając od pierwszej z wyżej zdiagnozowanych kwestii spornych należą wskazać, że „W judykaturze utrwalił się pogląd, że jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed 3 sierpnia 2008 r. (wejście w życie art. 446 § 4 k.c.), to najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. (por. wyrok SN z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 621/10, LEX nr 848128 oraz uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX nr 604152)” [tak: K. A. (red.), G. Z., J. A., K. G., O. A., P. A., S. T., Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX 2014]. W podobnym tonie wypowiadają się również inni przedstawiciele literatury, wskazując, że „Najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 § 1 zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed 3 sierpnia 2008 r. (wejście w życie art. 446 § 4). Wprowadzenie art. 446 § 4 doprowadziło bowiem jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania (wyrok SN z 11 maja 2011 r., I CSK 621/2010 , L.pl nr (...))”. [tak: C. J. (red.), J. K., K. G., K. J., N. P., R. B., S. G., (...), Kodeks cywilny. Komentarz, LexisNexis 2014, wydanie II]. W kontekście powyższych uwag oraz treści wspomnianych wyżej orzeczeń Sądu Najwyższego, które zresztą Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela w pełni, należy stwierdzić, że stanowisko strony pozwanej kwestionujące uprawnienie powodów do dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienie tylko z tego względu, że samo zdarzenie miało miejsce przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 kc w obecnym brzmieniu, nie zasługuje na aprobatę. Podobnie krytycznie zresztą należy odnieść się do zaprezentowanych przez pozwanego orzeczeń Sądu Okręgowego w Toruniu (I C 440/14 i I C 256/14), w których sąd ten opowiedział się przeciwko dopuszczalności dochodzenia roszczeń z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią osób najbliższych w oparciu o przepisy art. 448 kc w zw. z art. 24 kc. Pomijając nawet fakt, że ze złożonych odpisów wyroków wraz z uzasadnieniami nie wynika, by orzeczenia te były prawomocne (co ma jednak dość istotne znaczenie dla oceny ich prawidłowości), podkreślenia wymaga przede wszystkim fakt, że przyjęcie koncepcji lansowanej przez Sąd Okręgowy w Toruniu w owych rozstrzygnięciach prowadziłyby wprost do pokrzywdzenia osób wystarczająco dotkniętych samym zdarzeniem oraz śmiercią osoby najbliższej i to tylko w imię zastosowania zawężającej interpretacji art. 448 kc oraz dość pokrętnej logicznie próby uzasadnienia nowelizacji kodeksu cywilnego dokonanej przez ustawodawcę w roku 2008. Tymczasem wprowadzenie do kodeksu cywilnego art. 446 § 4 kc w żaden sposób nie zmieniło roli i znaczenia art. 448 kc, a jedynie uzupełniło katalog przepisów szczególnych wobec art. 448, na podstawie których osoba poszkodowana może dochodzić swoich roszczeń. „Ogólne wskazanie zasad ochrony majątkowej uzasadnia stanowisko, że przepis art. 448 k.c. znajduje **zastosowanie** do naruszeń jakiegokolwiek dobra osobistego i to w zakresie oznaczonym w komentowanym przepisie, chyba że w kodeksie cywilnym bądź w odrębnych ustawach określone zostały szczególne reguły, dotyczące określonych naruszeń. Takie szczególne unormowania zawarte są między innymi w przepisach art.

417², 445, 446 § 4 k.c., art. 78 i 83 pr. aut., art. 94³ § 3 k.p., art. 552 k.p.k., art. 18 ust. 1 pkt 6 u.z.n.k., art. 4 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 159 z późn. zm.). Przekonuje pogląd, uznający owe przepisy za szczególne, wobec ogólnej regulacji zawartej w art. 448 k.c. Wyłączenie zastosowania unormowania zawartego w art. 448 k.c. następuje więc tylko w zakresie, w jakim jest ono sprzeczne z postanowieniami przepisów szczególnych. Oznacza to, że w sytuacji dokonania naruszenia dobra osobistego wskazanego w art. 445 k.c. dopuszczalne jest nie tylko żądanie przez pokrzywdzonego zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę, według reguł określonych w art. 445 k.c., ale możliwe jest też stosowanie uzupełniająco postanowień art. 448 k.c. [tak: K. A. (red.), G. Z., J. A., K. G., O. A., P. A., S. T., Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, LEX 2014]. Wskazać też trzeba, że analogiczny stosunek obowiązuje pomiędzy normami art. 446 § 4 kc i art. 448 kc, oczywiście odnośnie roszczeń wynikłych po dniu 3.05.2008r.

Analizując z kolei roszczenia powodów w zakresie wysokości Sąd wziął pod uwagę stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu Uchwały z dnia 13.7. 2011 r. sygn. III CZP 32/11 (publ. OSNC 2012/1/10, www.sn.pl, B.S.N. 2011/7/9). Zgodnie z nim „Nie może być kwestionowane, że ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom, źródłem krzywdy jest zatem czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych”. Charakter więzi emocjonalnej powodów i zmarłego E. L. (2) oraz głębokość przeżyć traumatycznych E. L. (1) oraz R. L. (1) związanych ze śmiercią ojca i brata najdobitniej określiła biegła psycholog w konkluzji opinii stwierdzając: „Ujemne przeżycia powoda R. L. (1) spowodowane tragiczną śmiercią brata należy określić jako rozległe i pozostawiające trwałe ślady w życiu powoda... śmierć brata powoda jest o tyle doświadczeniem skrajnie traumatycznym, że był to ostatni członek bliskiej rodziny powoda. Po śmierci brata powód został sam. Do dnia dzisiejszego odczuwa smutek po jego stracie. Temat brata i jego śmierci wywołuje u powoda silne emocje i dlatego można przypuszczać, że śmierć brata jest nadal tematem żywym i nieprzepracowanym... powód miał wykształconą bardzo silną i świadomą więź emocjonalną ze swoim bratem” (opinia k 126v-127). Powyższa konkluzja biegłej oparta jest zresztą na jednoznacznych zeznaniach świadków, przesłuchanych w sprawie oraz zeznaniach samego powoda. W tym kontekście Sąd uznał, że kwota 15.000 zł, stanowi kwotę w pełni adekwatną do rozmiaru cierpień psychicznych powoda R. L. (1), a wobec tego orzekł jak w pkt IV wyroku.

Wracając do opinii biegłej z zakresu psychologii należy przytoczyć te fragmenty konkluzji, które dotyczą powódki E. L. (1): „Rozmiar ujemnych przeżyć powódki E. L. (1) spowodowanych wypadkiem i tragiczną śmiercią ojca należy określić jako rozległy i istotny. Po tym doświadczeniu traumatycznym powódka zamknęła się w sobie, wycofała z kontaktów z rówieśnikami, tłumiała w sobie doświadczane, trudne emocje... do dnia dzisiejszego wspomnienie ojca oraz wypadku wywołuje u powódki silną reakcję emocjonalną... strata ojca w wyniku tragicznej śmierci jest dla dorastającej dziewczynki doświadczeniem traumatycznym... powódka miała wykształconą bardzo silną i świadomą więź emocjonalną ze swoim ojcem. Byli ze sobą bardzo związani. Łączyły ich bardzo bliskie i wyjątkowe relacje. W domu panowała nieformalna zasada, że powódka może liczyć na ojca, a brat na matkę” (opinia k 129v-130). Zacytowany wyżej fragment opinii biegłej stanowi kwintesencję relacji powódki ze zmarłym i wskazuje jednoznacznie, że kwota 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę E. L. (1), wynikającą z tragicznej śmierci E. L. (2) zasługuje w pełni na akceptację. Stąd też należało orzec jak w pkt I wyroku.

O odsetkach o orzeczenia w pkt I i IV Sąd rozstrzygał po myśli art. 817 § 1 kc, uwzględniając przy tym żądanie pozwu oraz fakt zgłoszenia szkody pozwanemu w dniu 27.01.2014r.

Orzekając o kosztach procesu, Sąd miał na względzie zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania - art. 98 § 1 k.p.c. Strona pozwana przegrała sprawę w całości, a powództwo było konieczne, bowiem w postępowaniu likwidacyjnym ubezpieczyciel odmówił powódce przyznania zadośćuczynienia. W tej sytuacji Sąd orzekł jak w punkcie II i V wyroku. Po stronie kosztów powódki E. L. (1) Sąd uwzględnił kwoty: 2.400 zł wynagrodzenia pełnomocnika, 2 x 17 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictw i 1.000 zł tytułem zaliczki, spożytkowanej zresztą na poczet kosztów. Z kolei koszty powoda R. L. (1) to 2.400 zł wynagrodzenia pełnomocnika i 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Wreszcie – uwzględnivszy fakt zwolnienia powodów od opłat sądowych od pozwów – należało orzec jak w pkt III i VI wyroku. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 113 ust. 1 Ustawy z dnia 28.07. 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010, Nr 90, poz.594), kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Wysokość opłat od pozwów w niniejszej sprawie ukształtowała się na poziomie kwot 1.000 zł (pozew E. L. (1)) i 750 zł (pozew R. L. (1)).